

Міжнародний гуманітарний університет
Факультет менеджменту, готельно-ресторанної справи та туризму
Кафедра менеджменту

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Трудове право»

Галузь знань
Спеціальність
Назва освітньої програми
Рівень вищої освіти

24 «Сфера обслуговування»
241 «Готельно-ресторанна справа»
Готельно-ресторанна справа
перший (бакалаврський) рівень

Розробники і викладачі <i>(вказуються розробники і викладачі, які викладають дисципліну - посада, наук. ступінь, вчене звання, П.І.Б.)</i>	Контактний тел.	E-mail
Викладач кафедри менеджменту Дишкантюк Юлія Ігорівна	0938142940	dyshkantiuk@gmail.com

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Мета навчальної дисципліни «Трудове право» полягає формуванні системи знань з правового регулювання трудових відносин в Україні, систематизації напрямів та способів вирішення проблем, накопичених практикою розв'язання трудових спорів, у забезпеченні оволодіння студентами сукупністю спеціальних теоретичних знань, а також практичних навичок для подальшої роботи в сфері готельно-ресторанного бізнесу.

**2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ
ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ**

У процесі реалізації програми дисципліни «Трудове право» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми діяльності суб'єктів готельного і ресторанного бізнесу, що

передбачає застосування теорій та методів системи наук, які формують концепції гостинності і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 02. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини громадянина в Україні).

ЗК 06. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так письмово.

ЗК 09Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 10. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні (фахові) компетентності

СК 03. Здатність використовувати на практиці основи діючого законодавства в сфері готельного та ресторанного бізнесу та відстежуватизміни.

Навчальнадисципліна Трудове право регулювання забезпечує досягнення програмних результатів навчання (РН), передбачених освітньою програмою:

РН 01. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення законодавства, національних і міжнародних стандартів, що регламентують діяльність суб'єктів готельного та ресторанного бізнесу.

РН 21 Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Знання:

- положення актів трудового законодавства України та міжнародних договорів щодо правового регулювання трудових відносин;
- основні положення правової доктрини з питань виникнення та припинення трудових правовідносин, укладення та припинення трудових договорів, правового статусу суб'єктів трудового права, підстави, зміст та види відповідальності при порушенні трудового законодавства, колективних угод, трудових угод, порядок вирішення трудових спорів;
- підходи судової практики щодо тлумачення і застосування законодавства України, що регулює трудові правовідносини;
- міжнародно-правове регулювання трудових відносин;

Уміння:

- використовувати дані науки трудового права для вирішення практичних завдань;
- правильно застосовувати та тлумачити трудове законодавство, колективні договори, трудові угоди;
- орієнтуватися в міжнародно-правовому регулюванні трудових відносин;
- складати акти застосування норм права, трудові угоди, процесуальні документи у сфері захисту трудових прав.

3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття (денне відділення / заочне відділення)			Ознаки курсу		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота	Курс, (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
6	180	30 / 10	30 / 10	120 / 160	1	1	Вибіркова

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	усього	денна форма			усього	Заочна форма		
		у тому числі				у тому числі		
		лекц.	прак.	сам. роб.		лекц.	прак.	сам. роб.
Тема 1. Трудове право як галузь права України. Принципи трудового права. Джерела трудового права	12	2	2	8	11	0,5	0,5	10
Тема 2. Міжнародно-правове регулювання праці	12	2	2	8	11	0,5	0,5	10
Тема 3. Суб'єкти трудового права, право відносини у сфері праці.	12	2	2	8	21	0,5	0,5	20
Тема 4. Правове регулювання зайнятості та працевлаштування	12	2	2	8	11	0,5	0,5	10
Тема 5. Колективні договори і угоди	12	2	2	8	11	0,5	0,5	10
Тема 6. Соціальне партнерство і колективне трудове право	12	2	2	8	11	0,5	0,5	10
Тема 7. Трудовий договір. Поняття, сторони, зміст.	12	2	2	8	11	0,5	0,5	10
Тема 8. Робочий час	12	2	2	8	11	0,5	0,5	10
Тема 9. Час відпочинку	12	2	2	8	11	0,5	0,5	10
Тема 10. Правове забезпечення охорони праці та здоров'я працівників на виробництві	12	2	2	8	11	0,5	0,5	10
Тема 11. Трудова дисципліна та дисциплінарна відповідальність у трудовому праві	12	2	2	8	11	0,5	0,5	10
Тема 12. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору	12	2	2	8	11	0,5	0,5	10
Тема 13. Нагляд і контроль за додержанням трудового законодавства і законодавства про охорону праці	12	2	2	8	12	1	1	10
Тема 14. Індивідуальні та колективні трудові спори	12	2	2	8	12	1	1	10
Тема 15. Правовий статус профспілок у сфері трудових відносин	12	2	2	8	14	2	2	10

<i>Усього годин</i>	180	30	30	120	180	10	10	160
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ - ЕКЗАМЕН								

5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ /ОБЛАДНАННЯ

Студенти отримують теми та питання курсу, основну і додаткову літературу, рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання як традиційним шляхом, так і з використанням університетської платформи он-лайн навчання на базі Moodle та онлайн ресурсів Zoom, Google Classroom та Google Meet. Практичні навички у пошуку та аналізу інформації за курсом, з оформлення індивідуальних завдань, тощо, студенти отримують, користуючись університетськими комп'ютерними класами та бібліотекою. В процесі навчання задіяні комп'ютерний клас, комп'ютери – 15 шт. Проектор EPSON EH-TW550; проєкційний стаціонарний екран;ноутбук ASUS E502S Intel(R) Celeron(R CPU N3150 1.6GHz. Програмне забезпечення: Linux ubuntu,Libreoffice, Blender , Autodesk Homestyler, Planner 5D, Remplanner, SmartDraw, GOOGLE ANALYTICS, Google SketchUp.Доступ до Інтернету.

6. ПИТАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Трудове право як галузь права України. Принципи трудового права. Джерела трудового права Поняття трудового права та його значення як однієї з провідних галузей у системі права України. Предмет та метод трудового права. Система трудового права і система трудового законодавства. Функції трудового права: поняття та види. Поняття і значення основних принципів трудового права. Поняття джерел трудового права, їх класифікація та види. Конституція України – фундаментальна основа трудового законодавства. Трудове законодавство України та норми міжнародного права. Проект Трудового кодексу України. Підзаконні нормативно-правові та локальні акти як джерела трудового права.	2	0,5
2	Тема 2.Міжнародно-правове регулювання праці Поняття та розвиток міжнародно-правового регулювання праці. Поняття міжнародного трудового права. Всесвітні (універсальні) міжнародні стандарти праці: Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права. Європейські міжнародні стандарти праці: Європейська соціальна хартія, Європейська конвенція про захист прав людини та основоположних свобод. Двосторонні міждержавні угоди щодо регулювання відносин у галузі праці й соціальної сфери. Міжнародна організація праці: історія створення, повноваження, члени. Основні завдання діяльності МОП. Організаційна структура МОП. Конвенції, рекомендації МОП.	2	0,5
3	Тема 3. Суб'єкти трудового права, правовідносини у сфері праці. Трудові правовідносини: поняття, ознаки та загальна характеристика трудових правовідносин. Підстави виникнення, зміни та припинення трудових правовідносин. Працівники як суб'єкти трудових правовідносин. Трудова право суб'єктність та її особливості. Роботодавці як суб'єкти трудових правовідносин.	2	0,5

	Основні права та обов'язки роботодавця. Роботодавець-фізична особа як сторона трудового договору.		
4	Тема 4. Правове регулювання зайнятості та працевлаштування Поняття зайнятості, категорії зайнятого населення і основні державні гарантії у сфері зайнятості. Безробітні громадяни: поняття, порядок реєстрації, правовий статус. Особи, які не можуть бути визнані безробітними. Підходяща робота та критерії її підбору. Державна служба зайнятості та її повноваження. Правові питання працевлаштування державною службою зайнятості. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Принципи та суб'єкти страхування. Страховий стаж. Допомога по безробіттю та визначення її розміру. Особливості працевлаштування за допомогою посередницьких організацій.	2	0,5
5	Тема 5. Колективні договори і угоди Поняття і сторони колективного договору. Зміст колективного договору. Колективні угоди та їх значення у регулюванні трудових відносин. Колективні переговори з укладення та підписання колективних договорів і угод. Контроль за виконанням колективного договору. Відповідальність за порушення і невиконання умов колективного договору.	2	0,5
6	Тема 6. Соціальне партнерство і колективне трудове право Поняття соціального партнерства. Правове регулювання соціального партнерства в Україні. Сторони та інші суб'єкти соціального партнерства. Національна рада соціального партнерства. Колективне трудове право, його становлення та розвиток в Україні. Поняття та види трудового колективу. Повноваження трудового колективу.	2	0,5
7	Тема 7. Трудовий договір. Поняття, сторони, зміст. Трудовий договір: поняття, види та значення. Контракт як форма трудового договору. Сторони трудового договору. Зміст трудового договору, його істотні умови. Гарантії прав і обмеження прав особи при укладенні трудового договору. Прийняття на роботу і оформлення трудового договору. Трудові книжки: порядок ведення, зберігання та видачі при звільненні. Зміна умов трудового договору. Поняття переведення на іншу роботу. Переміщення на інше робоче місце. Відсторонення працівника від роботи. Поняття «припинення трудових правовідносин» й «розірвання трудового договору». Підстави припинення трудових правовідносин, їх класифікація. Припинення трудових правовідносин за взаємною згодою сторін. Розірвання трудового договору з ініціативи працівника. Розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця. Загальні та спеціальні юридичні гарантії працівникам, що звільняються з ініціативи роботодавця. Порядок розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця. Попередня згода профспілкового органу на розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця. Розірвання трудового договору з ініціативи осіб, які не є стороною трудового договору. Припинення трудових правовідносин у зв'язку з порушенням правил прийняття на роботу. Порядок оформлення звільнення. Строки розрахунку зі звільненим працівником. Вихідна допомога.	2	0,5
8	Тема 8. Робочий час Поняття робочого часу і сучасні проблеми гарантій у сфері робочого часу. Види робочого часу та його нормування. Режим робочого часу та його види. Характеристика робочого часу нормальної тривалості, скороченого та неповного. Надурочна робота та ненормований робочий час. Облік робочого часу: поняття та види.	2	0,5

9	<p>Тема 9. Час відпочинку Поняття та види часу відпочинку. Перерви протягом робочого дня. Щотижневий безперервний відпочинок (вихідні дні). Святкові і неробочі дні. Відпустки, їх види та порядок надання. Щорічні відпустки працівників та їх види. Додаткові відпустки у зв'язку з навчанням. Творчі відпустки. Соціальні відпустки. Відпустка без збереження заробітної плати.</p>	2	0,5
10	<p>Тема 10. Правове забезпечення охорони праці та здоров'я працівників на виробництві Зміст охорони праці як інституту трудового права. Основні напрям державної політики у сфері охорони праці. Гарантії прав працівників на охорону праці та здоров'я на виробництві. Організація охорони праці працівників на підприємстві. Спеціальні правила охорони праці на важких, небезпечних та шкідливих роботах. Охорона здоров'я жінок, неповнолітніх і осіб зі зниженою працездатністю. Соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання. Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань та аварій, пов'язаних з виробництвом.</p>	2	0,5
11	<p>Тема 11. Трудова дисципліна та дисциплінарна відповідальність у трудовому праві Поняття трудової дисципліни та методії забезпечення. Внутрішній трудовий розпорядок на підприємствах, в установах та організаціях. Правила внутрішнього трудового розпорядку: типові, галузеві, локальні. Юридична відповідальність за порушення трудової дисципліни. Поняття дисциплінарної відповідальності у трудовому праві. Дисциплінарні стягнення: поняття, види. Підстава дисциплінарної відповідальності, склад дисциплінарного проступку. Процедура накладення стягнення. Дисциплінарне звільнення.</p>	2	0,5
12	<p>Тема 12. Матеріальна відповідальність сторін трудового договору Поняття і загальна характеристика матеріальної відповідальності, її відмінність від цивільно-правової відповідальності. Підстава та умови матеріальної відповідальності. Види матеріальної відповідальності. Визначення розміру шкоди та порядок її відшкодування. Особливості матеріальної відповідальності роботодавця за шкоду, заподіяну працівникові. Відшкодування моральної шкоди.</p>	2	0,5
13	<p>Тема 13. Нагляд і контроль за додержанням трудового законодавства і законодавства про охорону праці Поняття та основні види нагляду і контролю у сфері застосування праці. Державний нагляд і контроль за додержанням трудового законодавства і законодавства про охорону праці. Органи державного нагляду та їх повноваження. Громадський контроль за додержанням законодавства про працю та про охорону праці на виробництві.</p>	2	1
14	<p>Тема 14. Індивідуальні та колективні трудові спори Поняття та види трудових спорів (конфліктів). Індивідуальні трудові спори: поняття, види, причини виникнення та способи вирішення. Порядок вирішення трудових спорів у комісії з трудових спорів (КТС). Судовий порядок розгляду трудових спорів. Порядок поновлення працівника на роботі та оплата вимушеного прогулу. Діяльність спеціалізованих трудових судів у зарубіжних країнах. Поняття, предмет і сторони колективних трудових спорів. Формування вимог найманих працівників та момент виникнення колективного трудового спору. Порядок вирішення колективних трудових спорів. Органи з розгляду колективних трудових спорів. Правовий статус примирних комісій, трудового арбітражу, незалежного посередника, Національної служби посередництва та примирення. Конституційне право</p>	2	1

	працівників на страйк. Правові наслідки законного та незаконного страйку. Відповідальність осіб, винних у порушенні законодавства про колективні трудові спори (конфлікти).		
15	Тема 15. Правовий статус профспілок у сфері трудових відносин Право працівників на об'єднання: міжнародні юридичні стандарти. Порядок утворення, легалізації та припинення діяльності профспілок. Права, гарантії та обов'язки профспілок. Повноваження виборного органу первинної профспілкової організації на підприємстві. Гарантії діяльності профспілок.	2	2
	Всього	30	10

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи студентів щодо вивчення дисципліни «Трудове право» включаються:

1. Знайомство з науковою та навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Опрацювання лекційного матеріалу.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Консультації з викладачем протягом семестру.
5. Самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни.
6. Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді есе, рефератів тощо.
7. Підготовка до підсумкового контролю.

8. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю	Складові оцінювання
поточний контроль – опитування, тестування, контрольні роботи	50%
підсумковий контроль - екзамен	50%
Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; наукова доповідь, реферати, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; практичні завдання, екзамен

Питання до екзамену

1. Система трудового права і система трудового законодавства. Функції трудового права: поняття та види. Поняття і значення основних принципів трудового права.
2. Поняття джерел трудового права, їх класифікація та види. Конституція України – фундаментальна основа трудового законодавства.
3. Трудове законодавство України та норми міжнародного права. Підзаконні нормативно-правові та локальні акти як джерела трудового права.
4. Поняття міжнародного трудового права. Всесвітні (універсальні) міжнародні стандарти праці: Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права.

5. Європейські міжнародні стандарти праці: Європейська соціальна хартія, Європейська конвенція про захист прав людини та основоположних свобод. Двосторонні міждержавні угоди щодо регулювання відносин у галузі праці й соціальної сфери.
6. Міжнародна організація праці: історія створення, повноваження, члени. Основні завдання діяльності МОП. Організаційна структура МОП. Конвенції, рекомендації МОП.
7. Трудові правовідносини: поняття, ознаки та загальна характеристика трудових правовідносин.
8. Підстави виникнення, зміни та припинення трудових правовідносин. Працівники як суб'єкти трудових правовідносин. Трудова правосуб'єктність та її особливості.
9. Роботодавці як суб'єкти трудових правовідносин. Основні права та обов'язки роботодавця. Роботодавець-фізична особа як сторона трудового договору.
10. Поняття зайнятості, категорії зайнятого населення і основні державні гарантії у сфері зайнятості. Безробітні громадяни: поняття, порядок реєстрації, правовий статус. Особи, які не можуть бути визнані безробітними.
11. Підходяща робота та критерії її підбору.
12. Державна служба зайнятості та її повноваження. Правові питання працевлаштування державною службою зайнятості.
13. Фонд загальнообов'язкового державного соціального страхування на випадок безробіття. Принципи та суб'єкти страхування. Страховий стаж. Допомога по безробіттю та визначення її розміру.
14. Особливості працевлаштування за допомогою посередницьких організацій.
15. Поняття і сторони колективного договору. Зміст колективного договору.
16. Колективні угоди та їх значення у регулюванні трудових відносин.
17. Колективні переговори з укладення та підписання колективних договорів і угод.
18. Контроль за виконанням колективного договору. Відповідальність за порушення і невиконання умов колективного договору.
19. Поняття соціального партнерства. Правове регулювання соціального партнерства в Україні. Сторони та інші суб'єкти соціального партнерства. Національна рада соціального партнерства.
20. Колективне трудове право, його становлення та розвиток в Україні. Поняття та види трудового колективу. Повноваження трудового колективу.
21. Трудовий договір: поняття, види та значення. Контракт як форма трудового договору. Сторони трудового договору. Зміст трудового договору, його істотні умови. Гарантії прав і обмеження прав особи при укладенні трудового договору. Прийняття на роботу і оформлення трудового договору.
22. Трудові книжки: порядок ведення, зберігання та видачі при звільненні.
23. Зміна умов трудового договору. Поняття переведення на іншу роботу. Переміщення на інше робоче місце. Відсторонення працівника від роботи. Поняття «припинення трудових правовідносин» й «розірвання трудового договору». Підстави припинення трудових правовідносин, їх класифікація.
24. Припинення трудових правовідносин за взаємною згодою сторін. Розірвання трудового договору з ініціативи працівника.
25. Розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця. Загальні та спеціальні юридичні гарантії працівникам, що звільняються з ініціативи роботодавця. Порядок розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця. Попередня згода профспілкового органу на розірвання трудового договору з ініціативи роботодавця.

26. Розірвання трудового договору з ініціативи осіб, які не є стороною трудового договору. Припинення трудових правовідносин у зв'язку з порушенням правил прийняття на роботу. Порядок оформлення звільнення. Строки розрахунку зі звільненим працівником. Вихідна допомога.
27. Поняття робочого часу і сучасні проблеми гарантій у сфері робочого часу. Види робочого часу та його нормування.
28. Режим робочого часу та його види. Характеристика робочого часу нормальної тривалості, скороченого та неповного.
29. Надурочна робота та ненормований робочий час.
30. Облік робочого часу: поняття та види.
31. Поняття та види часу відпочинку. Перерви протягом робочого дня. Щотижневий безперервний відпочинок (вихідні дні). Святкові і не робочі дні.
32. Відпустки, їх види та порядок надання. Щорічні відпустки працівників та їх види.
33. Додаткові відпустки у зв'язку з навчанням. Творчі відпустки. Соціальні відпустки. Відпустка без збереження заробітної плати.
34. Основні напрями державної політики у сфері охорони праці. Гарантії прав працівників на охорону праці та здоров'я на виробництві. Організація охорони праці працівників на підприємстві.
35. Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань та аварій, пов'язаних з виробництвом.
36. Поняття трудової дисципліни та методи її забезпечення. Внутрішній трудовий розпорядок на підприємствах, в установах та організаціях. Правила внутрішнього трудового розпорядку: типові, галузеві, локальні.
37. Юридична відповідальність за порушення трудової дисципліни. Поняття дисциплінарної відповідальності у трудовому праві. Дисциплінарні стягнення: поняття, види. Підстава дисциплінарної відповідальності, склад дисциплінарного проступку. Процедура накладення стягнення. Дисциплінарне звільнення.
38. Поняття і загальна характеристика матеріальної відповідальності, її відмінність від цивільно-правової відповідальності. Підстава та умови матеріальної відповідальності.
39. Види матеріальної відповідальності. Визначення розміру шкоди та порядок її відшкодування. Особливості матеріальної відповідальності роботодавця за шкоду, заподіяну працівникові. Відшкодування моральної шкоди.
40. Поняття та основні види нагляду і контролю у сфері застосування праці. Державний нагляд і контроль за додержанням трудового законодавства і законодавства про охорону праці.
41. Органи державного нагляду та їх повноваження.
42. Громадський контроль за додержанням законодавства про працю та про охорону праці на виробництві.
43. Поняття та види трудових спорів (конфліктів). Індивідуальні трудові спори: поняття, види, причини виникнення та способи вирішення. Порядок вирішення трудових спорів у комісії з трудових спорів (КТС). Судовий порядок розгляду трудових спорів.
44. Порядок поновлення працівника на роботі та оплата вимушеного прогулу. Діяльність спеціалізованих трудових судів у зарубіжних країнах.
45. Поняття, предмет і сторони колективних трудових спорів. Формування вимог найманих працівників та момент виникнення колективного трудового спору.
46. Порядок вирішення колективних трудових спорів. Органи з розгляду колективних трудових спорів.

47. Правовий статус примирних комісій, трудового арбітражу, незалежного посередника, Національної служби посередництва та примирення.
48. Конституційне право працівників на страйк. Правові наслідки законного та незаконного страйку. Відповідальність осіб, винних у порушенні законодавства про колективні трудові спори (конфлікти).
49. Право працівників на об'єднання: міжнародні юридичні стандарти.
50. Порядок утворення, легалізації та припинення діяльності профспілок. Права, гарантії та обов'язки профспілок.
51. Повноваження виборного органу первинної профспілкової організації на підприємстві. Гарантії діяльності профспілок.

9. ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ПІДСУМКОВИМ КОНТРОЛЕМ У ФОРМІ ЕКЗАМЕНУ/ ЗАЛІКУ

Денна форма навчання			
<i>Поточний контроль</i>			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на семінарських (практичних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних занять	25
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.2. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виносяться на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)			
1.3. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до розкладу занять і графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе)	10
1.4. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять або ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль екзамен			50

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

Всього балів			100
Заочна форма навчання			
Поточний контроль			
Види самостійної роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи під час аудиторних занять			
1.1. Підготовка до аудиторних занять	Відповідно до розкладу	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час аудиторних занять	15
За виконання контрольних робіт (завдань)			
1.2. Підготовка контрольних робіт	-//-	Перевірка контрольних робіт (завдань)	15
Виконання завдань для самостійного опрацювання			
1.3. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виносяться на самостійне вивчення	-//-	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ² , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)			
2.1. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе) під час ІКР	5
2.3. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	-//-	Обговорення результатів проведеної роботи під час ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль екзамен			50
Всього балів підсумкової оцінки			100

10. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ (для екзамену)

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та

²Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

- «задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» Fx – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Студент не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	Добре	
74-81(6-7)	C	Задовільно	
64-73 (5)	D		
60-63 (4)	E		
35-59 (3)	Fx	незадовільно	не зараховано
1-34 (2)	F		

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 30. – Ст. 141. – Із змінами, внесеними згідно із Законами № 2222-IV від 08.12.2004, ВВР, 2005, № 2, ст.44; № 2952-VI від 01.02.2011, ВВР, 2011, № 10, ст.68; № 586-VII від 19.09.2013,

- ВВР, 2014, № 11, ст.142; № 742-VII від 21.02.2014, ВВР, 2014, № 11, ст.143; № 1401-VIII від 02.06.2016, ВВР, 2016, № 28, ст.532. – [Електронний ресурс]. – URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права // Вісник Конституційного суду України. 2006. – № 4. – С. 72–80.
 3. Загальна декларація прав людини: прийнята Резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 р. // Документи ООН A/RES/217A: Права людини. Міжнародні договори України, декларації, документи / упоряд. Ю. К. Качуренко. – 2-ге вид. – К., 1992.
 4. Про рівну винагороду чоловіків і жінок за працюрівної цінності: Конвенція МОП № 100, 1951 р. (ратифікована 9 червня 1956 р.).
 5. Про примусову чи обов'язкову працю: Конвенція МОП № 29, 1930 р. (ратифікована 9 червня 1956 р.).
 6. Про щорічні оплачувані відпустки: Конвенція МОП № 52, 1936 р. (ратифікована 11 серпня 1956 р.).
 7. Про охорону заробітної плати: Конвенція МОП № 95, 1949 р. (ратифікована 30 червня 1961 р.).
 8. Про політику в галузі зайнятості: Конвенція МОП № 122, 1964р. (ратифікована 29 травня 1968 р.).
 9. Про мінімальний вік допуску на підземні роботи в шахтах і рудниках: Конвенція МОП № 123, 1965 р. (ратифікована 4 лютого 1970 р.).
 10. Про мінімальний вік для прийняття на роботу: Конвенція МОП, 1973 р. (ратифікована 7 березня 1979 р.).
 11. Про сприяння колективним переговорам: Конвенція МОП № 154, 1981р. (ратифікована 4 лютого 1994 р.).
 12. Про припинення трудових відносин з ініціативи підприємства: Конвенція МОП № 158, 1982 р. (ратифікована 4 лютого 1994 р.).
 13. Про безробіття: Конвенція МОП № 2, 1919 р. (ратифікована 4 лютого 1994 р.).
 14. Про скасування примусової праці: Конвенція МОП № 105, 1957 р. (ратифікована 5 жовтня 2000 р.).
 15. Про оплачувані відпустки: Конвенція МОП № 132, 1970 р. (переглянута у 1990 р.) (ратифікована 29 травня 2001 р.).
 16. Про встановлення мінімальної заробітної плати: Конвенція МОП № 131, 1970 р. (ратифікована 01 березня 2006 р.).
 17. Про служби гігієни праці: Конвенція МОП № 161, 1985 р. (ратифікована 17 червня 2010 р.).
 18. Про безпеку і гігієну праці у виробничій сфері: Конвенція МОП № 155, 1981 р. (ратифікована 04 січня 2012 р.).
 19. Кодекс законів про працю України : кодекс затверджений Законом № 322– VIII від 10.12.71 // ВВР, 1971, додаток до № 50, ст. 375 в редакції від 25.07.2018 року. – [Електронний ресурс]. – URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
 20. Проект Трудового кодексу України (реєстраційний № 1658, текст законопроекту від 24 липня 2017 р.). [Електронний ресурс]. URL : <http://w1.c1.rada.gov.ua>.
 21. Про відпустки: Закон України від 15.11.1996 № 504/96–ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 2. – ст. 4. – Із змінами і доповненнями станом на 25.07.2018. – [Електронний ресурс]. – URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
 22. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України від 05.10. 2000 № 2017–III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 48. – ст. 409. Із змінами і доповненнями станом на 10.06.2018. – [Електронний ресурс]. – URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
 23. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 № 889–VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 4, ст.43 – Із змінами і доповненнями станом на 28.08.2018. [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
 24. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України від 02.03.2000 № 1533–III // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 22. – ст. 171. – Із змінами і доповненнями станом на 31.08. 2018. – [Електронний ресурс]. – URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
 25. Про зайнятість населення: Закон України від 05.07.2012 № 5067–VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 24. – ст. 243. – Із змінами і доповненнями станом на 31.08.2018. [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
 26. Про колективні договори і угоди: Закон України від 01.07.1993 № 3356– XII // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 36. – ст. 361. – Із змінами і доповненнями станом на 01.01.2015. – [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>.

27. Про оплату праці : Закон України від 24.03.1995 No 108/95–ВР // Відомості Верховної Ради України. 1995. No 17. – ст. 121. – Із змінами і доповненнями станом на 01.01.2017. – [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
28. Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності: Закон України від 22.06.2012 No 5026–VI // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2013, No 22, ст.216. – Із змінами і доповненнями станом на 02.11.2016. – [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
29. Про основи соціальної захищеності осіб з інвалідністю в Україні: Закон України від 21.03.1991 No 875–XII // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1991. – No 21. – ст. 252. – Із змінами і доповненнями станом на 20.01.2018. – [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
30. Про охорону праці : Закон України від 14.10.1992 No 2694–XII // Відомості Верховної Ради України. 1992. – No 49. – ст. 668. – Із змінами і доповненнями станом на 20.01.2018. – [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
31. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів): Закон України від 03.03.1998 No 137/98–ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – No 34. – ст.227. – Із змінами і доповненнями станом на 07.11.2012. [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
32. Про професійний розвиток працівників: Закон України від 12.01.2012 No 4312-VI // ВВР, 2013, No 24, ст.243. Із змінами і доповненнями станом на 01.01.2013. – [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
33. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності: Закон України від 15.09.1999 No 1045–XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – No 45. – ст.397. – Із змінами і доповненнями станом на 01.01.2016. [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
34. Про затвердження типових правил внутрішнього трудового розпорядку для робітників і службовців підприємств, установ, організацій: Постанова Держкомпраці СРСР від 20.07.1984 р. // Бюлетень Держкомпраці СРСР. 1984. – No 11.
35. Положення про дисципліну працівників залізничного транспорту, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 26 січня 1993 р. No 55. – Із змінами і доповненнями станом на 19.11.2012. [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
36. Про порядок повідомлення Державній фіскальній службі та її територіальним органам про прийняття працівника на роботу : Постанова Кабінету Міністрів України від 17.06.2015 No 413. [Електронний ресурс]. URL: <http://kadrovik01.com.ua>.
37. Про трудові книжки працівників: Постанова Кабінету Міністрів України від 27 квітня 1993 р. No 301. Із змінами і доповненнями станом на 24.08.2018. – [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
38. Про роботу за сумісництвом працівників державних підприємств, установ і організацій : Постанова Кабінету Міністрів України від 3 квітня 1993 р. No 245. – Із змінами і доповненнями станом на 11.03.2015. – [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
39. Про затвердження Порядку укладення договору про стажування студентів вищих та учнів професійно-технічних навчальних закладів на підприємствах, в установах та організаціях і Типової форми договору про стажування студентів вищих та учнів професійно-технічних навчальних закладів на підприємствах, в установах та організаціях: Постанова Кабінету Міністрів України від 19.04.2018 No 20. – [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
40. Про судову практику в справах про відшкодування шкоди, заподіяної підприємствам, установам, організаціям їх працівниками : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 29 грудня 1992 р. No 14. – Із змінами і доповненнями станом на 03.12.1997. [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua>.
41. Про практику розгляду судами трудових спорів : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 06.11.1992 р. Із змінами і доповненнями станом на 25.05.1998. [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>.
42. Про затвердження положення про трудовий арбітраж : Наказ Національної служби посередництва і примирення від 18 листопада 2008 року No 135. [Електронний ресурс]. URL: <http://search.ligazakon.ua>.
43. Про затвердження положення про примирну комісію : Наказ Національної служби посередництва і примирення від 18 листопада 2008 року No 130. [Електронний ресурс]. URL: <http://www.nspp.gov.ua>.

44. Про затвердження положення про посередника : Наказ Національної служби посередництва і примирення від 18 листопада 2008 року No 133. – [Електронний ресурс]. URL: <http://search.ligazakon.ua>.
45. Про затвердження Інструкції про порядок ведення трудових книжок працівників : Наказ Міністерства праці України, Міністерства юстиції України, Міністерства соціального захисту населення України від 29.07.1993 No 58. Із змінами і доповненнями станом на 27.07.2018. [Електронний ресурс]. – URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
46. Методичні рекомендації щодо встановлення гнучкого режиму робочого часу, затверджені наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 04.10.2006 No 359. [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon.nau.ua>.
47. Методичні рекомендації для проведення атестації робочих місць за умовами праці, затверджені Постановою Кабінету Міністрів України від 01.09.1992 No 41. [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon.nau.ua>.
48. Методичні рекомендації щодо оплати праці працівників малих підприємств, схвалені наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 13.08.2004 No 186. [Електронний ресурс]. URL: <http://zakon.nau.ua>.
50. Арсентьева О. С. Правове регулювання соціального партнерства на етап і реформування трудового права України: автореф. дис. канд. юрид. наук : 12.00.05 / О. С. Арсентьева. Луганськ, 2010. – 20 с.
51. Венедіктов С. В. Правове регулювання трудових відносин: вітчизняний та зарубіжний досвід : [навч. посіб.] / С. В. Венедіктов. К.:Алерта, 2012. – 367 с.
52. Гетьманцева Н. Д. Трудове право України (Загальна частина): [навч. посіб.] / Н. Д. Гетьманцева, І. Г. Козуб ;Чернів. нац. ун-т ім. ЮріяФедьковича. Чернівці : Рута, 2013. – 311 с.
54. Гришак С. В. Право трудових спорів : [навч. посіб.] / С. В. Гришак, О. С. Заржицький, Р. С. Кірін. Д.: НГУ, 2011. – 167 с.
57. Іншин М. І. Трудове право України : [підручник] / М. І. Іншин, В. І. Щербина Х.:Диса плюс, 2014. – 499 с.
58. Костюк В. Л. Право суб'єктність у трудовому праві: проблеми теорії та практики: [монографія] / В. Л. Костюк. – К.: Видавець Карпенко В. М., 2012. – 464 с.
59. Косьмій Л.Р. Термінологічний словник з Трудового права України :навчально-методичне видання довідкового характеру / Л.Р. Косьмій. – Івано- Франківськ: Симфонія форте, 2012. – 148 с.

Додаткова:

60. Кузьменко Г. Гуманістичні основи державно-правового регулювання охорони праці на прикладі Великобританії та Сполучених Штатів України // Г. Кузьменко // Юридична Україна. – No 11. – С. 86-89.
61. Лавріненко О. В. Механізм правового регулювання відносин із добору кадрів: проблеми становлення трудового законодавства України та шляхи вдосконалення його понятійного апарату : [монографія] / О. В. Лавріненко. Донецьк :Ноулідж, Донец. від-ня, 2010. – 166 с.
62. Лавріненко О. В. Принцип єдності й диференціації правового регулювання соціально-трудова відносин у системі галузевих принципів трудового права України : [монографія] / О. В. Лавріненко. Донецьк :Ноулідж, Донец. від-ня, 2010. – 358 с.
63. Лукаш С. С. Співвідношення централізованого і локального регулювання трудових відносин в умовах ринкової економіки: [монографія] /
65. Мірошніченко О. А. Трудове право України: [навч. посіб.] / О. А. Мірошніченко. К.: [Дорадо-Друк], 2010. – 242 с.
66. Мокрицька Н. Особливості реалізації права на працю особами, які перебувають під вартою // Н. Мокрицька // Юридична Україна. – No 12. С. 55-59.
67. Павлів-Самоїл Н. П. Трудове право (поняття, схеми, таблиці): [навч. посіб.] / Н. П. Павлів-Самоїл, В. М. Адам, А. І. Годяк;Львів. держ. ун-т внутр. справ. Л.:ЛьвДУВС, 2013. 171 с.
68. Пилипенко П. Про право зайнятості, або нові контури трудового права / П. Пилипенко // Право України. 2014. – No 6. – С.197-207.

69. Прилипко С., Ярошенко О. Право на працю в системі прав людини / С. Прилипко, О. Ярошенко // Право України. 2014. – No 6. – С.102-110.
70. Процевський О. Чи є майбутнє у галузі трудового права? / О. Процевський // Право України. 2014. – No 12. – С.119-130.
71. Процевський О. Чисправді держава не гарантує громадянам право на працю? / О. Процевський // Право України. 2014. – No 1. – С.249-257.
72. Рим О. М. Запобігання конкуренції у трудових правовідносинах : [монографія] / О. Рим. – Т.:Терно-граф, 2011. – 160 с.
73. Рудницька О. П. Правове регулювання гарантійних виплат у трудовому праві: [монографія] / О. П. Рудницька. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2011. – 176 с.
74. Ситницька О. А. Юридичні гарантії права на працю та права на відпочинок за трудовим законодавством України: [монографія] / О. А. Ситницька. Хмельницький: [Вид-во Хмельниц. ун-ту упр. та права], 2010. – 167 с.
75. Слюсар А. М. Правовий статус суб'єктів трудового права України: теоретико-правовий аспект: [монографія] / А. М. Слюсар. Х.: ФІНН, 2011. – 335 с.
76. Сташків Б. І. Гарантії права на соціальне забезпечення: [навч. вид.] / Б. І. Сташків. Чернігів : 2011. – 100 с.
77. Трудове право України [текст] підручник / За загальною редакцією М.І. Іншина, В.Л. Костюка, В.П. Мельника. Вид. 2-ге, перероб. і доп. – Київ: Центр учбової літератури, 2016. – 472 с.
78. Трудове право та проблеми соціального захисту населення в контексті правової держави, м. Харків, 24–25 вересня 2010 р.: матеріали наук.-практ. конф. / Укр. асоц. фахівців труд. права, Харк. екон.-прав. ун-т ; за ред. д-ра юрид. наук, проф. В. С. Венедіктова. Х. : 2010. – 292 с.
79. Трудове право України : академ. курс : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / [Пилипенко П. Д. та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук, проф. П. Д. Пилипенка; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – 5–те вид., переробл. та допов. К. : Ін Юре, 2014. – 548 с.
80. Трудове право України [Текст]: навч. посіб. / О.І. Кисельова, Т.А. Кобзева. Суми: СумДУ, 2017. - 309 с.
81. Трудове право України : підруч. для студентів юрид. спец. вищ. навч. закл. / С. М. Прилипко [та ін.]. 5–те вид., допов. Харків : Право, 2014. – 757с.
82. Трудове право України : слов.-довід. термінів і понять / Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки ; [уклад.: Якушев І. М., Старчук О. В. ; за заг. ред. І. М. Якушева]. Луцьк : Захарчук В. М., 2013. – 279 с.
83. Трудове право України в схемах і таблицях: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. М. Прилипко, О. М. Ярошенко, О. Є. Костюченко, Д. С. Підкопай. Х.: ФІНН, 2010. – 557 с.
84. Трудове право України. Практикум: навч. посіб. для студентів ВНЗ / [П. Д. Пилипенко та ін.] ; за ред. д-ра юрид. наук, проф. П. Д. Пилипенка ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – 2-ге вид., переробл. та допов. – Київ : Ін Юре, 2014. – 349 с.

Інтернет-ресурси

1. Інформаційний сервер Верховної Ради України URL: <http://rada.gov.ua> (дата звернення 10.07.2022)
2. Урядовий портал. URL: <http://www.kmu.gov.ua> (дата звернення 19.07.2022)
3. Веб-сайт Офіційного інтернет-представництва Президента України URL: <http://www.president.gov.ua> (дата звернення 21.07.2022)
4. Офіційний сайт Міністерствасоціальної політики України URL: <http://www.mlsp.gov.ua> (дата звернення 19.07.2022)
5. Офіційний сайт Державної служби зайнятості України URL: <http://www.dcz.gov.ua> (дата звернення 12.07.2022)
6. Офіційний сайт Всеукраїнської асоціації кадровиків України URL: <http://www.kadrovik.ua> (дата звернення 26.07.2022)